

EDUSKUNNAN MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNALLE

HE 100/2017 Hallituksen esitys eduskunnalle alkoholilainsäädännön uudistamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Kaupan liitto kiittää kutsusta eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokuntaan ja esittää suullisen lausuman lisäksi seuraavia kirjallisia kommentteja hallituksen esitykseen:

Kaupan liitto on tyytyväinen hallituksen linjaan alkoholilainsäädännön uudistamisessa; sen myötä laki saadaan vastaamaan tämän päivän tarpeita, ja linjauksella puretaan myös turhaa hallinnollista taakkaa yrityksiltä. Kaupan kannalta on keskeistä tukea palvelualan kehittymistä kokonaisuutena ja samalla suunnata toimintaa vastuullisille markkinoille, joiden avulla voidaan ylläpitää kattavaa kauppaverkostoa maanlaajuisesti.

Keskeisimpänä muutoksena lakiesityksessä Kaupan liitto näkee Viron alkoholituonnin vähentymisen, jos hyvin maltillinen esitys alkoholijuomien luvanvaraisesta vähittäismyynnistä sallittaisiin enintään 5,5 tilavuusprosenttia etyylialkoholia sisältävien juomien osalta.

Viron matkalta ei tuoda vain alkoholia, vaan rahaa kulutetaan myös muuhun

Viron matkailun osalta keskustelu on keskittynyt pitkälti alkoholin tuontiin. Viron matkailu on polarisoitunut aikaisemmasta: se on toisaalta tavallista lähialueille kohdistuvaa esim. lapsiperheiden matkailua ja toisaalta hyvin hintavetoista mm. alkoholiin keskittyvää ostosmatkailua. Alkoholin tuontiaan ovat lisänneet etenkin Viroon autolla matkustavat suomalaiset. Autolla ”viinanhakureissulle” menevien määrä on kasvanut noin 17 prosenttia edellisvuodesta. Autolla alkoholia hakevat henkilöt kuluttavat ostoksiinsa myös entistä enemmän rahaa.

Suomalaiset kuluttivat viime vuonna Virossa ostoksiin ja palveluihin yhteensä noin 700 miljoonaa euroa. Alkoholi toimii ”sisäänheittotuotteena”, mikä lisää myös muuta kulutusta Virossa. Sama vaikutus näkyy monella muullakin kaupan toimialalla päivittäistavarakaupan lisäksi. Lakimuutoksen seurauksena myös verotulot Suomessa lisääntyisivät. Lakimuutos olisi tervetullut uudistus myös muulle suomalaiselle kaupalle; kilpailusta tulisi tasapuolisempaa kaikilla kaupan aloilla Suomenlahden rannoilla.

Turvallisuudesta pidetään huolta – aukioloaikojen vapauttaminen ei lisännyt näpistyksiä tai häiriökäyttäytymistä kaupassa

Kaupat käyttävät tällä hetkellä noin 100 miljoonaa euroa vuodessa turvallisuuden lisäämiseen ja valvontaan sen takaamiseksi, että kauppa on viihtyisä paikka sekä asiakkaille että työntekijöille. Keskustelussa on nostettu esiin näkemys kaupan turvallisuuden heikkenemisestä sekä myyjien kohtaaman häiriökäyttäytymisen lisääntymisestä, jos vahvempia alkoholijuomia tuodaan kaupan valikoimaan.

Vuonna 2016 aukioloaikojen vapauttaminen ja sitä seuranneet lisääntyneet myyntipäivät eivät lisänneet esim. näpistyksiä eikä häiriökäyttäytymistä.

Väkivaltaisesti käyttäytyvät henkilöt tai muut häiriökäyttäytymiset johtuvat muista syistä, mm:

- myyjä kieltäytyy myymästä alkoholia tai tupakkaa
- henkilöä estetään pelaamasta raha-automaattiyhdistysten pelejä
- myyntiaikarajoituksista ei jousteta
- nuorison ajanvietto muuttuu muita häiritseväksi
- syrjäytyneiden erityyppinen häiriökäyttäytyminen

Nämä ryhmät tulevat jatkossakin työllistämään kauppaa ja turvallisuudesta huolehtivia työntekijöitä huomattavasti enemmän kuin mitä tuotevalikoiman laajentaminen muutamilla lisätuotteilla aikaansaisi. Esimerkiksi kaupat, joiden yhteydessä Alko jo sijaitsee, eivät ole joutuneet lisäämään vartijoita. Alkon läheinen sijainti ei ole lisännyt häiriökäyttäytymistä ko. kaupoissa, vaikka valikoimaan kuuluu väkeviä alkoholituotteita.

Kaupat osana palveluntarjoajien ketjua – koko Suomessa

Lakiesitys tukee pienpanimoiden suoramyyntiä, ja tämä mahdollistaisi niiden ympärille kehittyvän monipuolisen matkailutoiminnan erityisesti kasvukeskusten ulkopuolella. Kauppa tukee tätä toimintaa, sillä monet palvelut – niin julkiset kuin yksityisetkin – on siirretty pois pieniltä paikkakunnilta. Kauppojen yhteyteen onkin jo keskitetty muita palveluja monilla paikkakunnilla. Pankkien hävitessä kunnista käteistä saa nykyään lähes kaikkien kauppojen kassoilta. Myymälöiden yhteydessä toimii niin kirjastoja, terveysasemia, matkamuistomyymälöitä, rautakauppoja kuin postin palvelupisteitäkin. Kauppa voi näin muodostaa vahvan tukijalan muullekin toiminnalle pienemmillä paikkakunnilla ja kylissä.

Vuoden 2016 alusta toteutettu aukioloaikojen vapauttaminen on lisäksi saattanut joitakin pieniä kauppia taloudellisiin vaikeuksiin. Alkoholin myynnin osuus koko myynnistä on pienillä ruokakaupoilla suhteellisesti suuri. Lisäämällä alkoholin vähittäismyyntiä voitaisiin tukea sekä panimoteollisuutta että päivittäistavarakauppaa elinkeinolle hankalassa tilanteessa.

Esitys parantaisi päivittäistavarakaupan asiakaspalvelua erityisesti sellaisissa paikoissa, joiden läheisyydessä ei ole Alkoa. Lisääntyneiden asiakaskäytien myötä pienten ruokakauppojen myyntivolyymi kasvaisi ja kauppojen toiminta olisi tehokkaampaa. Tehostuminen vaikuttaa myös vähentävästi kaupoissa syntyvään ruokahävikkiin ja vähentää ruuan hinnan nostamispaineita. Suurimmillaan Alkon asiakasvirtoja ohjaava vaikutus näkyy viikonloppuisin ja juhlapäiviä edeltävinä kauppapäivinä, jolloin kaupat kisaavat suurista ostokoreista. Esiitetty alkoholilakiuudistus tasoittaisi Alkon liikepaikkasijainnin vaikutusta kauppojen asiakasmääriin ja loiventaisi kilpailukykyeroja Alkon lähellä ja siitä kauempana sijaitsevien ruokakauppojen välillä.

Annettu alkoholilakiesitys on hyvin maltillinen askel kohti eurooppalaista sääntelyä, joten se ei vielä merkittävästi muuta yleistä kansallista alkoholipolitiikkamme linjausta. Uudistus on kuitenkin tärkeä askel suomalaisen päivittäistavarakaupan kilpailun ja tuottavuuden edistämiseksi.

Ystävällisin terveisin

Juhani Pekkala
toimitusjohtaja, Kaupan liitto